

Vergeten reformaties

Symposium op vrijdag 6 oktober & Dag van de Nederlandse Kerkgeschiedenis op zaterdag 7 oktober 2017

Dit jaar staat in het teken van 500 jaar Reformatie. Vanaf 31 oktober 1517 was hier te lande echter decennialang nog helemaal geen sprake van 'de' Reformatie. Dit wil niet zeggen dat de gebeurtenissen in Wittenberg en de lutherse ideeën in de Nederlanden onopgemerkt bleven. In de loop van de zestiende eeuw streefden allerlei groepen hun eigen hervorming na: wederdopers en katholieken, lutheranen en calvinisten.

De Vereniging voor Nederlandse Kerkgeschiedenis (VNK) organiseert in samenhang met de tentoonstelling *Luther* in Museum Catharijneconvent twee congresdagen onder de titel *Vergeten reformaties*. Historici van verschillende universiteiten zullen hun licht laten schijnen op onderbelichte en vergeten aspecten van reformaties in de lange zestiende eeuw.

Op 6 oktober staat de diversiteit van de Reformatie centraal. Onder de titel ***Vergeten reformaties: Lokale ontwikkelingen in de Nederlanden in de lange zestiende eeuw*** wordt gekeken naar de ontwikkelingen op met name het platteland. In de geschiedschrijving gaat het meestal over de grote, meest Hollandse, steden. Terwijl de ontwikkelingen en het succes (of falen) van de Reformatie in de steden vrij goed in kaart zijn gebracht, is over de ontwikkeling op het platteland en in de periferie veel minder bekend. Een achttal historici geeft een beeld van het hervormingsstreven van verschillende groepen in verschillende regio's en in enkele steden.

De tweede dag ***Vergeten reformaties: Verspreiding van nieuwe overtuigingen*** op 7 oktober heeft de kracht van het woord als rode draad. Ook voor 1517 werd in Nederland de Bijbel in de landstaal gelezen, zowel door religieuzen als leken. Pas in de jaren 1530 werd dit problematisch. Zo is er het voorbeeld van Albert Kuijk, een onderwijzer te Doesburg die werd veroordeeld voor het in bezit hebben van lutherse geschriften. Hij was niet de enige schoolmeester die beschuldigd werd van lutherie. Geestelijken waren vaak bij het onderwijs betrokken. Opvallend is dat in de loop van de zestiende eeuw de steden meer en meer grip kregen op het onderwijs en het aandeel van geestelijken daalde. Dit stelt de vraag naar het verband tussen onderwijs en de reformatie.

In de middag is er een inleiding op de tentoonstelling door dr. Tanja Kootte (conservator voor het protestantisme van Museum Catharijneconvent) en is er gelegenheid de tentoonstelling *Luther* te bezoeken. De tentoonstelling probeert de vraag te beantwoorden wie Luther was. Was hij een hervormer, populist, revolutionair, rebel, gewiekste marketingman, fundamentalist, antisemiet of vrouwenhater? Was hij vervloekt of een heilige?

Deze dag is tevens de 29e Dag van de Nederlandse Kerkgeschiedenis.

Abstracts van de lezingen zijn te vinden op de website van de VNK: <http://vnkonline.nl/agenda.html>.

Vergeten reformaties is een samenwerking van de VNK, het NWO-onderzoeksproject 'From monastery to market place' (Rijksuniversiteit Groningen, NWO-Veni), Luce (Tilburg School of Catholic Theology) en Museum Catharijneconvent.

Nederlandse Organisatie
voor Wetenschappelijk Onderzoek

Museum
Catharijne
Convent

PROGRAMMA

Vergeeten reformaties

Lokale ontwikkelingen in de Nederlanden in de lange zestiende eeuw

Symposium - vrijdag 6 oktober 2017

Locatie Museum Catharijneconvent, auditorium (Lange Nieuwstraat 38, Utrecht)

10:00 Inloop met koffie

10:30-10:45 Welkom door Henk van den Belt

Sessie 1 *Reformaties op het platteland*
Voorzitter: Henk van den Belt

10:45-11:15 Arjan Nobel, 'De parochie als gemeenschapsideaal. Het voorbeeld De Lier'

11:15-11:30 Korte pauze

11:30-12:00 Roman Roobroeck, 'Van Geuzen tot Olijfberg: zelfconfessionalisering en de creatie van Gereformeerde identiteiten in zuidelijk Vlaanderen (1609-1723)'

12:00-12:30 Pieter Koekkoek, 'Reformaties in Woudenberg'

12:30-13:30 Lunch met posterpresentaties

Sessie 2 *Vergeeten reformaties of vergeten regio's*
Voorzitter: Fred van Lieburg

13:30-15:00 Inge Schipper, 'Over de grens: reformaties binnen het hertogdom Kleve'
Gert Gielis 'Vegen voor eigen deur. Confessionele transformaties in universiteitsstad Leuven (1519-1578)'

Harm Veldman, 'De Reformatie - een lange weg naar het Groningse Westerkwartier'

15:00-15:30 Pauze

Sessie 3 *Materiële en landschappelijke benaderingen*
Voorzitter: Suzan Folkerts

15:30-16:30 Marianne Eekhout, 'Katholieke kerkgoederen in gereformeerd Dordrecht'

16:00-16:30 Jos de Weerd, 'Een sacraal landschap als 'leesbare tekst': Plattelandsreformaties op de Veluwe in de zestiende eeuw'

16:30-16:45 Besluit

Vergeten reformaties

Verspreiding van nieuwe overtuigingen

29e Dag van de Nederlandse Kerkgeschiedenis - zaterdag 7 oktober 2017

Locatie Museum Catharijneconvent, auditorium (Lange Nieuwstraat 38, Utrecht)

11:00-11:30 Inloop met koffie

11:30-11:50 Welkom namens de VNK door Arnold Smeets
Fred van Lieburg, 'Inleiding: Vergeten of verdrongen?'

11:50-12:15 Suzan Folkerts, 'Oude en nieuwe geschriften in een woelig tijdperk. De omgang met de Bijbel in stedelijke gemeenschappen'

12:15-12:45 Ad Tervoort, 'Onderwijs en Reformatie in de 16e eeuw'

12:45-14:00 Lunch en posterpresentaties

14:00-14:15 Boekpresentatie Enny de Bruijn (red.) *Reformatie in de Nederlanden* (uitgeverij De Banier)

14:15-14:45 Inleiding op de tentoonstelling *Luther* door de conservator Tanja Kootte

14:45-17:00 Besluit en gelegenheid om de tentoonstelling te bezoeken

Praktische informatie

Beide dagen zijn onafhankelijk van elkaar te bezoeken. De bijeenkomst vindt telkens plaats in het auditorium van het Museum Catharijneconvent, Lange Nieuwstraat 38, 3512 PH Utrecht.

- Bijeenkomst 6 oktober: kosten €15,- (aangepaste prijs). Aanmelden voor 28 september 2017 via www.tiu.nu/reformaties.
- Bijeenkomst 7 oktober Dag van de Nederlandse Kerkgeschiedenis: kosten €7,50 voor leden van VNK en €15,- voor niet-leden. Aanmelden voor 28 september 2017 via kerkgeschiedenis@gmail.com.

De organisatie van beide dagen is in handen van prof. dr. Henk van den Belt (Rijksuniversiteit Groningen), dr. Suzan Folkerts (Rijksuniversiteit Groningen en NWO-Veni), prof. dr. Fred van Lieburg (Vrije Universiteit) en dr. Arnold Smeets (Luce, Tilburg School of Catholic Theology).